

ART PALEO-CRISTIÀ

Basílica Constantiniana de Lugdunum Convenarum

El període que ens ocupa ha estat fruitós en l'estudi de monuments paleo-cristians; les descobertes fetes permeten seguir en les terres de llengua catalana o en les fronterises la història de l'art cristià, des dels temps constantinians, relligant-los amb el període preromànic per les dues branques amb què es bifurca l'arquitectura a Catalunya: la bizantina, d'influència de l'església africana, i la wissigòtica, corresponent a les dues províncies del domini civil i eclesiàstic, que es repartiren lo que foren terres de llengua catalana al començar l'Etat mitja.

M. Marcel Dieulafoy tingué la fortuna d'excavar a Sant Bertran de Cominges la basílica de la ciutat romana antecessora Lugdunum Convenarum, doblement interessant per estar en la frontera de les terres nostrades i per haver estat fundada per muntanyans ibèrics que havien pres el partit de Sartori i foren expulsats de la Província hispànica per Pompeu.

M. Dieulafoy ha publicat una interessant comunicació sobre les excavacions per ell dirigides, i això ens permet anotar aquí solament els principals resultats, deixant els detalls d'ordre secundari (1).

La basílica descoberta és de grans dimensions, formant tres naus amb un absis pentagonal. Els sarcòfegs són nombrosos en son interior llisos, a excepció d'un ornat del Chisma amb l' α i la ω amb una llegenda:

DA CHRISTE FAMULÆ TVÆ
EMILIANÆ REQVIIM ET VITAM ÆTERNAM

La classificació cronològica de la basílica es funda en la de les monedes trobadas, que són compreses entre el temps de Constantí *el Gran* (306-337) i Gracià, que morí en 383, i després en una interessantíssima inscripció conservada en els murs de l'església pròxima de Valcabrera, que dóna testimoni de l'existència d'un cementiri cristià en la meitat del segle IV.

La inscripció diu:

VALERIA SEVERA EGIT TRIGENTA RECESSIT III NONAS JVLIAS RVFINO ET
EVSEBIO CONSVLIBVS. PACIVS PATROCLVS PRÆSBITER SIBI IN PACE CHRISTI

El consolat de Rufi i d'Eusebi correspon a l'any 347.

Basílica cristiana primitiva en el paratge de Son Peretó, a Manacor

Es sabuda la conquesta de les Balears per Belissari (any 534) i de les costes de la Hispània cartaginesa i de la Bètica per l'exèrcit bizantí de l'Àfrica, i com formaven, amb l'extrem occident del nord d'aquest continent, la província que l'Anònim De Ravenna anomena la Mauritània gaditana. A la unitat de govern hi correspongué una unitat d'estil en la manera de construir.

Per això hi són freqüents les descobertes de basíliques de tipus antic bizantí, anàlogues a les del Nord d'Àfrica, arcaiques en relació a les grans obres coetànies de la metròpoli; però distintes dels tipus visigots de l'interior d'Espanya.

(1) *Basilique constantinienne de Lugdunum Convenarum*, par M. MARCEL DIEULAFOY. (*Comptes rendus de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres*, 1914, p. 59.)